

15 De bedrijfsbegroting

Bedrijfsbegroting		naam leerling :		oke			
test							
Omschrijving	Aantal eenheden	Per eenheid in euro's		Totaal saldo	Berekende rente		Waarde dieren
		Bruto opbrengst	Saldo		per eenh of %	Totaal	
melkvee							
Bedrijfssaldo				€ 0			
Totaal Saldo alle bedrijfstakken: €							

Fig. 1

15.2 Bedrijfsbegroting niet toegerekende kosten

De niet – toegerekende kosten zijn verzameld in voorgaande paragrafen. Met dit begrotingsformulier kunnen we vaststellen, of de kosten van het desbetreffende bedrijf in de uitgaanssituatie worden gedekt door de opbrengsten. Dit gebeurt in de kolom 'bedrag'.

Het **ondernemersoverschot geeft aan, of de opbrengsten groter zijn dan de kosten.**

Als dat zo is, spreken we van een rendabel bedrijf. De berekening van het ondernemersoverschot verloopt als volgt:

Totale bedrijfssaldo (fig. 1) €,-
 Af: niet- toegerekende kosten (fig.) €,- -/-

ondernemersoverschot + of - €,-

Voordat we het ondernemersoverschot kunnen berekenen moeten we eerst de rest van het begrotingsformulier in gaan vullen. Dan pas kan worden geconcludeerd of het bedrijf rendabel draait of niet.

In onderstaande tabel (fig. 2) is het tweede deel van de begroting te zien. In deze tabel breng je al de niet toegerekende kosten van het voorbeeld bedrijf over. Deze bedragen heb je al berekend in het voorgaande.

Fig. 2

Niet toegerekende kosten	Hoeveelheid	Prijs	Bedrag T. R+A+O+V	Afschrijvingen		Onderhoud/Verz	
				%	Totaal	%	Totaal
Gepachte grond + onderhoud (ha)							
Gepachte gebouw en + onderhoud							
Grond en waterschapslasten (ha)							
Woonhuis				€ -	€ -	€ -	
Grondrente 38 ha à € 41,000/ha							
Investerings in de grond							
watersch gebouwen							
Gebouw en en installatie watersc							
ligboxen stal [3900+4600/2] *70							
j.veestal 1800+2000+2000+2100/4							
werkt loods gesl. 110+150/2 *220							
kunstmest silo 12 t							
krachtv silo 16 t							
erfverhard 1300 *35+45/2 =40							
Machines en werktuigen							
Brandstof en smeermiddelen (ha)							
Energie melkkoeling (per koe)							
Niet toegerekend loonwerk (/ha)							
Te betalen loon							
Berekend loon gezinsleden							
Berekend loon ondernemer(s)							
Algemene kosten	gebruik hulpblad alg.k						
Totaal niet toegerekende kosten			€ -	€ 0	€ 0	0	

Helaas verdient het bedrijf niet alle kosten terug. We moeten echter wel bedenken, dat bij de kosten ook die voor de niet – betalende arbeid van de ondernemer en zijn gezinsleden zitten. Willen we weten, welke vergoeding de ondernemer voor zijn arbeid krijgt, dan moeten we zijn berekend loon bij het ondernemersoverschot optellen.

In de kosten is ook een rentevergoeding voor al het geïnvesteerde vermogen verwerkt. We hebben ons niet afgevraagd, of dat vermogen geleend geld was dan wel van de ondernemer zelf afkomstig. We zijn er gewoon van uitgegaan, dat het bedrijf voor elke geïnvesteerde euro een rentevergoeding geeft. Zou het geld op een spaarrekening bij een bank hebben gestaan, dan zou rente zijn ontvangen, om zichtbaar te maken hoeveel rente in totaal is bereken, is naast de belangrijkste kolom op het begrotingsformulier nog een kolom met berekende rente opgenomen. Bij de berekening van het ondernemersoverschot en het arbeidsinkomen ondernemer is dit bedrag dus al afgetrokken.

Opdracht:

Hoeveel rente heb je in totaal voor het bedrijf gerekend?

In de kosten zijn ook de afschrijvingen verwerkt. Deze zijn in feite reserveringen voor vervanging in de toekomst. Bij de berekening van het ondernemersoverschot zijn de bedragen al afgetrokken, maar het geld is er nog. Daarom is op het bedrijfsbegrotingsformulier ook een kolom 'afschrijvingen' opgenomen.

Opdracht:

Hoeveel afschrijvingen zijn er in totaal gereserveerd?

De kolommen op het onderste gedeelte van het begrotingsformulier voor **bijvoorbeeld** 'drainage' lezen we nu als volgt: de vervangingswaarde is € 30.000,- met jaarlijks 7% aan kosten (= € 2.100,-) Hierin zit 3% aan berekende rente (= €900,-) en eveneens 3% aan afschrijving (= € 900,-); de rest van de kosten bestaat uit onderhoud, namelijk 1%(= € 300,-). Omdat het betaalde kosten zijn, heeft het weinig zin daarvoor ook nog een kolom op dit formulier te nemen, nog afgezien van ruimtegebrek.

In de volgende paragraaf richten we ons meer op de privé kant van het gehele gebeuren.

1. Op het bedrijfsbegrotingformulier zetten we de uitkomsten van de saldoberekeningen en de niet – toegerekende kosten.
 2. De uitkomst van de bedrijfsbegroting is het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. We noemen dit verschil het **ondernemersoverschot**. Is dit positief, dan is het bedrijf rendabel.
 3. In de kosten zijn ook de berekende arbeidskosten voor de ondernemer en eventueel zijn gezinsleden verwerkt.
 4. De kosten bevatten een rentevergoeding voor het in het bedrijf geïnvesteerde vermogen. Dit is de berekende rente.
 5. Naast berekend loon en berekende rente is er bij de berekening van het ondernemersoverschot nog een berekende kostenpost ter sprake gekomen, namelijk de afschrijvingen. Dat zijn reserveringen voor vervanging in de toekomst. Alle andere kosten zijn betaalde kosten.
-

1. a. Hoe hoog zijn in de begroting van ons voorbeeld bedrijf de onderhoudskosten voor de gebouwen?

2. a. Maakt het verschil voor de rendabiliteit van het bedrijf, als een zoon het bedrag voor berekende arbeid aan arbeidsloon wel of niet in handen krijgt?

Verklaar je antwoord.

- b. Heeft dit verschil volgens jou wel gevolgen voor het inkomen van de ondernemer uit zijn bedrijf?

- c. Waar moet je sowieso als zoon zijnde dan wel voor zorgen?

15.3 Bedrijfseconomische inkomensbegrippen

De ondernemer kan verschillende berekende kosten tot zijn inkomen rekenen: het ondernemersoverschot plus het berekend loon plus de berekende rente over het eigen vermogen (= berekende rente verminderd met betaalde rente). Dit gaan we uitrekenen voor een groot en een klein bedrijf.

	A Bedrijf geen lening/hyp.	B Bedrijf met lening/hyp.
Ondernemersoverschot	- € 50.000	€ 0
Bij: berekend loon ondernemer	60.000 +	60.000 +
Arbeidsinkomen ondernemer	10.000	60.000

Bij: berekende rente	€ 21.000 +	€ 66.000 +
Af: betaalde rente	0 -/-	51.000 -/-
Ondernemersinkomen	31.000	75.000
Bij: ber. loon gezinsleden	18.000 +	0 +
Gezinsinkomen	<u>49.000</u>	<u>75.000</u>

Uit het arbeidsinkomen blijkt, dat het bedrijf zonder lening/hypotheek het berekend loon van € 60.000,- voor de ondernemer lang niet opbrengt: hij verdient met zijn werk niet € 60.000,- maar slechts € 10.000,- Op het grote bedrijf verdient de ondernemer juist die € 60.000,- Het begrip 'arbeidsinkomen' wordt ook wel aangeduid als *arbeidopbrengst*.

Definitie: **arbeidsinkomen ondernemer** = ondernemersoverschot + berekend loon

Definitie: **berekende rente EV** = berekende rente – betaalde rente

Het begrip 'arbeidsinkomen' wordt gebruikt:

- Bij de inkomensoverzichten die het LEI verstrekt;
- Bij bedrijfsbegrotingen

Behalve het arbeidsinkomen verdient de ondernemer ook nog een rentevergoeding, die hij in het bedrijf heeft gestoken; een rentevergoeding dus over zijn eigen vermogen.

De **berekende rente** over werktuigen, grond, gebouwen en vee is al in hoofdstuk 1 vastgesteld; de betaalde rente is in hoofdstuk 7 aan de orde gekomen.

Definitie: **ondernemersinkomens** = arbeidsinkomen ondernemer + **berekende**
rente EV

Als er ook nog gezinsleden op het bedrijf meewerken, kan dat deel van het inkomen bij het **ondernemersinkomen** worden opgeteld:

Definitie: **gezinsinkomen** = ondernemersinkomen + berekend loon meewerkende
gezinsleden.

De begrippen 'ondernemersinkomen' en '**gezinsinkomen**' worden vooral gehanteerd bij financieringsbegrotingen. Deze zullen worden besproken in de hoofdstukken 16 en volgende. Het gezinsinkomen is het bedrag dat gezin voor privé kan uitgeven zonder dat dit ten koste gaat van het eigen vermogen in het bedrijf.

De fiscale bedrijfswinst kan behoorlijk afwijken van het gezinsinkomen, zoals blijkt uit een vergelijking van de twee exploitatierekeningen, men moet dan ook voorzichtig zijn met het afstemmen van de gezinsuitgaven op de fiscale bedrijfswinst.

De inkomensbegrippen kunnen we nu voor het bedrijf A zonder lening of hypotheek samengevat weergeven in bijgaand schema.

Ondernemersoverschot	-€	50.000,-	
Berekend loon overnemer		60.000,-	
			+
Arbeidsinkomen ondernemer	€	10.000,-	
Ber. rente eigen vermogen		21.000,-	
			+
Ondernemersinkomen	€	31.000,-	
Berekend loon gezinsleden		18.000,-	
			+
Gezinsinkomen	€	49.000,-	

Pacht bedrijven hebben, geholpen door de Pachtwet, veel lagere kosten voor grond en gebouwen dan eigenaarsbedrijven. Een eigenaarsbedrijf zal ten opzichte van een overeenkomstig pachtbedrijf een lager inkomen opleveren. Om de uitkomsten van deze bedrijven toch met elkaar te kunnen vergelijken, berekent men de kosten van grond en gebouwen van een eigenaarsbedrijf *alsof* het een pachtbedrijf is. Men waardeert grond en gebouwen dan op *pachtbasis*. Het verschil tussen opbrengsten en kosten heet dan geen ondernemersoverschot maar **nettobedrijfsresultaat**, ook **netto - overschot** genoemd.

Onder het **nettobedrijfsresultaat** wordt verstaan: bedrijfseconomische opbrengsten verminderd met bedrijfseconomische kosten op pachtbasis.

Welke **nettobedrijfsresultaat** heeft het bedrijf A uit het voorbeeld? We moeten dan het verschil kennen tussen de kosten van grond en gebouwen op eigenaarsbasis en die op pachtbasis.

Meer kosten eigenaarsbasis: € 29.500, - - € 23.000, - =	€	6.500, -	
Ondernemersoverschot	-€	50.000, -	
			-
Nettobedrijfsresultaat	€	43.500, -	

De overige inkomensbegrippen kunnen ook op pachtbasis worden berekend, waarbij we uitgaan van het **nettobedrijfsresultaat**. Wel moet dan achter het **inkomensbegrip 'p.b.'** worden vermeld, de afkorting van *pachtbasis*.

In ons reken vel ziet dit onderdeel er als volgt uit

a. (tot. Opbr- tot. kosten) Ondernemersoverschot	€	-	rendabel ja of nee?
b. Berekend arbeidsloon ondernemer(s)	€	-	+
a + b = c Arbeidsinkomen ondernemer(s)	€	-	worden de gewerkte uren ook betaald?
d. Berkende - betaalde rente			Betaalde rente <input type="text"/>
c + d = f Ondernemersinkomen	€	-	
g. Berekend loon meew. gezinsleden	€	-	
f + g = h Gezinsinkomen	€	-	

Bij waardering grond en gebouwen op pachtbasis:

opbrengsten - kosten = nettobedrijfsresultaat

dus geen ondernemersoverschot

nettobedrijfsresultaat = netto - overschot